ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 16ης Δεκεμβρίου 1980 *

Στην υπόθεση 27/80,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Economische Politierechter (αγορανομικός δικαστής) του Arrondissementsrechtsbank του Assen προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στα πλαίσια ποινικής δίκης κατά του

Anton Adriaan Fietje,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, ώστε να επιτρέψει στο παραπέμπον δικαστήριο να αποφανθεί αν συμβιβάζεται προς το άρθρο αυτό της Συνθήκης η υποχρέωση χρησιμοποιήσεως της λέξεως «likeur», η οποία αναφέρεται στο άρθρο 1 του «Likeurbesluit» της 11ης Σεπτεμβρίου 1953 (*Staatsblad* 466), για τα εμπορεύματα που καθορίζονται σ' αυτό το νόμο,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους P. Pescatore, πρόεδρο του δευτέρου τμήματος, προεδρεύοντα, T. Koopmans, πρόεδρο του πρώτου τμήματος, Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco, A. Touffait και O. Due, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Mayras
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1979, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Ιανουαρίου 1980, ο Economische Politierechter του Arrondissementrechtsbank του Assen υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, ένα προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 30 της Συνθήκης, για να μπορέσει να εκτιμήσει αν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο το άρθρο 1 του ολλανδικού «Likeurbesluit» (διάταγμα περί των ηδυπότων), καθώς το άρθρο αυτό προβλέπει την υποχρέωση χρησιμοποιήσεως της λέξεως «likeur» για τα ποτά που καθορίζονται σ' αυτό το διάταγμα.

2 Το ερώτημα ανέκυψε στο πλαίσιο ποινικής δίκης κατά εμπόρου ποτών, ο οποίος διώκεται διότι παρέδωσε ποτό, εισαχθέν από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υπό την ονομασία «Berentzen Appel-Aus Apfel mit Weizenkorn 25% vol», το οποίο δεν έφερε την ονομασία «likeur», ενώ εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της προαναφερθείσας διατάξεως.

3 Το «Likeurbesluit» εξεδόθη βάσει των άρθρων 14 και 15 του ολλανδικού «Warenwet» (νόμου περί των εμπορευμάτων) της 28ης Δεκεμβρίου 1935 (*Staatsblad* 793). Τα άρθρα αυτά προβλέπουν, μεταξύ άλλων, ότι, για να προστατευθεί η δημόσια υγεία ή να προωθηθεί η εντιμότητα των εμπορικών συναλλαγών, κανονισμοί γενικής διοικήσεως μπορούν να καθορίζουν τις ονομασίες που πρέπει να χρησιμοποιούνται στο εμπόριο των προϊόντων εάν αυτά είναι τύπου ή συνθέσεως που προβλέπεται στον κανονισμό.

4 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του «Likeurbesluit» της 11 Σεπτεμβρίου 1953 (*Staatsblad* 466) έχει τώρα ως εξής:

«Κάθε προϊόν που έχει ως χαρακτηριστικά συστατικά αιθυλική αλκοόλη, ζάχαρη, αρωματικές ουσίες και/ή χυμό φρούτων, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 3, μπορεί και πρέπει να φέρει αποκλειστικά μία από τις ακόλουθες ονομασίες: "likeur", "tussenlikeur", "verloflikeur" (ο όρος likeur μπορεί, ενδεχομένως, να γραφεί "liqueur"), ή "likorette", αμέσως δε μετά από αυτή την τελευταία ονομασία πρέπει να αναφέρεται η εκατοστιαία περιεκτικότητα σε αλκοόλη κατ' όγκο σε 15° C. Παράλληλα με αυτές τις ονομασίες μπορούν να χρησιμοποιούνται όροι που προσδιορίζουν τη γεύση ή το άρωμα.»

Το άρθρο 3 του «Likeurbesluit» ορίζει ότι κάθε προϊόν που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, πρέπει να έχει μια ελάχιστη περιεκτικότητα σε ζάχαρη. Προβλέπει επίσης ότι το προϊόν που φέρει την ονομασία «likeur» πρέπει να έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη τουλάχιστον 22% κατ' όγκο, και καθορίζει διαφορετικές περιεκτικότητες σε αλκοόλη, χαμηλότερες από το όριο αυτό, για τα άλλα προϊόντα τα οποία αναφέρει. Επιπλέον, το άρθρο 3 περιέχει διάφορες άλλες διατάξεις περί της συνθέσεως και της ποιότητας των προϊόντων. Κατά το άρθρο 6, το καθοριζόμενο για το προϊόν όνομα πρέπει να αναφέρεται σε κάθε συσκευασία που προορίζεται ή μπορεί να παραδοθεί με το προϊόν στον καταναλωτή.

5 Το άρθρο 2 του «Likeurbesluit» ορίζει ορισμένο αριθμό εξαιρέσεων από την υποχρέωση χρησιμοποιήσεως των ονομασιών που αναφέρονται στο άρθρο 1. Μία από αυτές τις εξαιρέσεις αφορά τα προϊόντα «τα οποία φέρουν ονομασία που χρησιμοποιείται γενικά για να προσδιορίσει ένα likeur στην τρέχουσα εμπορική πρακτική», εφόσον αυτά τα ηδύποτα έχουν περιεκτικότητα σε οινόπνευμα τουλάχιστον 24% κατ' όγκο και εφόσον συναινέσει ο διευθυντής της αρμόδιας υπηρεσίας.

Άλλες εξαιρέσεις αφορούν ποτά που απαριθμούνται στο άρθρο αυτό και φέρουν ονομασίες, οι περισσότερες από τις οποίες είναι χαρακτηριστικά ολλανδικές. Τέλος, το άρθρο 14, παράγραφος 4, του «Warenwet» παρέχει στους αρμόδιους υπουργούς την εξουσία να χορηγούν εξαιρέσεις, μεταξύ άλλων, από τους κανόνες του «Likeurbesluit».

Δεδομένου ότι ο κατηγορούμενος ισχυρίστηκε ότι αυτή η εθνική κανονιστική ρύθμιση είναι ασυμβίβαστη προς το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, ο Economische Politierechter θεώρησε απαραίτητο, προτού εκδώσει την απόφασή του στην ποινική δίκη, να αποφανθεί το Δικαστήριο επί του εξής ερωτήματος:

«Περιλαμβάνει η αναφερόμενη στο άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ έννοια "μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών" τη διάταξη του άρθρου 1 του "Nederlandse Likeurbesluit", (ολλανδικό διάταγμα περί των ηδυπότων), το οποίο ρυθμίζει την υποχρέωση χρησιμοποιήσεως της λέξεως "likeur" (ηδύποτο) για τα ποτά που ορίζονται σ' αυτό, έτσι ώστε τα προερχόμενα από άλλα κράτη μέλη προϊόντα, τα οποία έχουν τα χαρακτηριστικά που καθορίζονται στο άρθρο 1 του "Likeurbesluit", για τα οποία όμως δεν υφίσταται σ' αυτά τα κράτη η υποχρέωση χρησιμοποιήσεως της ονομασίας "likeur", να πρέπει να φέρουν διαφορετικές ετικέτες για να εισαχθούν στις Κάτω Χώρες;»

7 Προτού δοθεί απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα, πρέπει να λεχθεί ότι εφόσον δεν υφίσταται κοινή κανονιστική ρύθμιση της παραγωγής και της διαθέσεως στο εμπόριο του οινοπνεύματος, εναπόκειται, καταρχήν, στα κράτη μέλη να

ρυθμίσουν, το καθένα στο έδαφός του, ό,τι αφορά τη διάθεση στο εμπόριο των οινοπνευματωδών ποτών, συμπεριλαμβανομένης της ονομασίας και της ετικέτας που πρέπει να φέρουν αυτά τα ποτά, με την επιφύλαξη κάθε κοινοτικού μέτρου το οποίο λαμβάνεται με σκοπό την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών σ' αυτούς τους τομείς.

8 Επομένως, στο παρόν στάδιο του κοινοτικού δικαίου, τα ερμηνευτικά στοιχεία τα οποία χρειάζεται το εθνικό δικαστήριο δεν αφορούν το αν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο η υποχρέωση χρησιμοποιήσεως μιας συγκεκριμένης ονομασίας για τη διάθεση στο εμπόριο ορισμένων οινοπνευματωδών ποτών. Όπως το ίδιο το δικαστήριο αναφέρει στο κείμενο του προδικαστικού ερωτήματος, πρόκειται για το ζήτημα αν η επέκταση της εφαρμογής μιας τέτοιας υποχρεώσεως στα εισαγόμενα από άλλα κράτη μέλη ποτά, κατά τρόπον ώστε να καθίσταται αδύνατη η διάθεση στο εμπόριο του εισαγόμενου προϊόντος χωρίς αλλαγή της ετικέτας, με την οποία το εισαγόμενο ποτό διατίθεται στο εμπόριο στο κράτος μέλος εξαγωγής, πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, απαγορευόμενο από το άρθρο 30 της Συνθήκης.

9 Για να δοθεί απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, πρέπει να εξεταστεί εάν η εθνική νομοθεσία μπορεί να παρεμποδίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών και, σε ενδεχομένη περίπτωση, σε ποιο βαθμό δικαιολογείται μια τέτοια παρεμπόδιση από λόγους γενικού συμφέροντος, οι οποίοι αποτελούν το έρεισμα της εθνικής νομοθεσίας.

10 Αν και η επέκταση στα εισαγόμενα προϊόντα μιας υποχρεώσεως χρησιμοποιήσεως καθορισμένης ονομασίας στην ετικέτα δεν αποκλείει εντελώς την εισαγωγή, στο οικείο κράτος μέλος, προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών ή τελούντων σε ελεύθερη κυκλοφορία σ' αυτά τα κράτη, μπορεί εντούτοις να καταστήσει δυσκολότερη τη διάθεσή τους στο εμπόριο, κυρίως σε περίπτωση παράλληλης εισαγωγής. Όπως η ίδια η Ολλανδική Κυβέρνηση παραδέχεται στις παρατηρήσεις της, αυτή η υποχρέωση μπορεί να εμποδίσει, τουλάχιστον έμμεσα, τις εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί εάν μπορεί να δικαιολογηθεί από λόγους γενικού συμφέροντος που σχετίζονται με την προστασία των καταναλωτών, οι οποίοι, κατά τις παρατηρήσεις της Ολλανδικής Κυβερνήσεως και σύμφωνα με το «Warenwet», αποτελούν το έρεισμα της εν λόγω κανονιστικής ρυθμίσεως.

11 Εάν μια εθνική νομοθεσία, που αφορά ένα συγκεκριμένο προϊόν, περιλαμβάνει την υποχρέωση χρησιμοποιήσεως μιας ονομασίας επαρκώς σαφούς, έτσι ώστε να επιτρέπει στον αγοραστή να αντιληφθεί τη φύση του προϊόντος και να το ξεχωρίσει από προϊόντα με τα οποία θα μπορούσε να γίνει σύγχυση, μπορεί ασφαλώς να είναι απαραίτητο, για την αποτελεσματική προστασία των κατα-

ναλωτών, να επεκταθεί αυτή η υποχρέωση και στα εισαγόμενα προϊόντα, έστω και επιβάλλοντας την αλλαγή των αρχικών ετικετών ορισμένων από αυτά τα προϊόντα. Στο πλαίσιο της κοινοτικής νομοθεσίας, αυτή τη δυνατότητα την αναγνωρίζουν πολλές οδηγίες περί της προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με ορισμένα τρόφιμα, καθώς και η οδηγία 79/112 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1978, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή, καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους (ΕΕ ειδ. έκδ. τόμ. 03/24, σ. 33).

12 Εντούτοις, δεν υφίσταται πλέον η ανάγκη μιας τέτοιας προστασίας όταν οι ενδείξεις που αναφέρονται στην αρχική ετικέτα του εισαγόμενου προϊόντος παρέχουν τουλάχιστον τις ίδιες πληροφορίες, όσον αφορά τη φύση του προϊόντος, οι οποίες είναι εξίσου κατανοητές για τους καταναλωτές του κράτους εισαγωγής όσο και η απαιτούμενη από τη νομοθεσία του κράτους αυτού ονομασία. Στο πλαίσιο του άρθρου 177 της Συνθήκης, οι απαραίτητες πραγματικές εκτιμήσεις προς διαπίστωση της υπάρξεως ή μη μιας τέτοιας ομοιότητας υπάγονται στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου.

13 Στις παρατηρήσεις τους, τόσο η Επιτροπή όσο και η Ολλανδική Κυβέρνηση αντλούν επιχειρήματα από την ύπαρξη, στην ολλανδική νομοθεσία, πολλών διατάξεων που προβλέπουν εξαιρέσεις.

Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει τη δυνατότητα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του «Likeurbesluit», να επιτραπεί μία ονομασία που χρησιμοποιείται γενικά στην εμπορική πρακτική για να προσδιορίσει ένα ηδύποτο, καθώς και το άρθρο 14, παράγραφος 4, του «Warenwet», που προβλέπει τη δυνατότητα να παραχωρηθούν εξαιρέσεις από κάθε κανόνα θεσπιζόμενο δυνάμει του εν λόγω άρθρου. Η Επιτροπή, αντίθετα, θεωρεί ότι οι προβλεπόμενες στο άρθρο 2 του «Likeurbesluit» εξαιρέσεις έχουν ως αποτέλεσμα να δημιουργούν διακρίσεις έναντι των εισαγομένων προϊόντων, τα οποία είναι ελάχιστα γνωστά στην ολλανδική αγορά.

14 Ενώπιον αυτών των επιχειρημάτων, πρέπει να υπομνησθεί ότι ένα μέτρο, το οποίο εμπίπτει στην προβλεπόμενη από το άρθρο 30 της Συνθήκης απαγόρευση, δεν εξαιρείται από αυτή την απαγόρευση απλώς και μόνο λόγω του ότι η αρμόδια αρχή δικαιούται να παραχωρήσει εξαιρέσεις, ακόμα και αν αυτή η εξουσία χρησιμοποιείται αφειδώς υπέρ των εισαγομένων προϊόντων. Αντίθετα, για ένα μέτρο που δικαιολογείται για λόγους οι οποίοι αναγνωρίζονται από τη Συνθήκη, αυτή δεν απαγορεύει, καταρχήν, τη δυνατότητα να προβλέπονται παρεκκλίσεις με ατομικές αποφάσεις, οι οποίες επαφίονται στη διάκριση της διοικήσεως. Εντούτοις, οι κανόνες που προβλέπουν εξαιρέσεις δεν πρέπει να οδη-

γούν στο να ευνοούνται τα εγχώρια προϊόντα, πράγμα το οποίο συνιστά αυθαίρετη διάκριση ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό κατά των εισαγομένων από άλλα κράτη μέλη προϊόντων. Με αυτή την τελευταία επιφύλαξη, δεν φαίνεται από τις προβλεπόμενες από την ολλανδική νομοθεσία εξαιρέσεις να προκύπτουν νέα στοιχεία, όσον αφορά το ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο.

15 Επομένως πρέπει να δοθεί στο προδικαστικό ερώτημα η απάντηση ότι η επέκταση της εφαρμογής, από ένα κράτος μέλος, διατάξεως, η οποία απαγορεύει την πώληση συγκεκριμένων οινοπνευματωδών ποτών με ονομασία άλλη από την οριζόμενη από την εθνική νομοθεσία, στα εισαγόμενα από άλλα κράτη μέλη ποτά, κατά τρόπον ώστε να καθίσταται απαραίτητη η αλλαγή της ετικέτας με την οποία το εισαγόμενο ποτό διατίθεται νόμιμα στο εμπόριο στο κράτος μέλος εξαγωγής, πρέπει να θεωρείται ως μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, απαγορευόμενο από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, εφόσον οι αναγραφόμενες στην αρχική ετικέτα ενδείξεις παρέχουν πληροφορίες, για τους τελευταίους, όσον αφορά τη φύση του οικείου προϊόντος, παρόμοιες προς εκείνες που παρέχει η επιβλητέα από το νόμο ονομασία. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να προβεί στις απαραίτητες πραγματικές εκτιμήσεις προς διαπίστωση της υπάρξεως ή μη μιας τέτοιας ομοιότητας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε ο Economische Politierechter του Arrondissementsrechtsbank του Assen, με απόφασή του της 19ης Δεκεμβρίου 1979, αποφαίνεται:

1) Η επέκταση της εφαρμογής, από ένα κράτος μέλος, διατάξεως, η οποία απαγορεύει την πώληση συγκεκριμένων οινοπνευματωδών ποτών με ονομασία άλλη από την οριζόμενη από την εθνική νομοθεσία, στα εισαγόμενα από άλλα κράτη μέλη ποτά, κατά τρόπον ώστε να καθίσταται απαραίτητη η αλλαγή της ετικέτας με την οποία το εισαγόμενο ποτό διατίθεται νόμιμα στο εμπόριο στο κράτος μέλος εξαγωγής, πρέπει να θεωρείται ως μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, απαγορευόμενο από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, εφόσον οι αναγραφόμενες στην αρχική ετικέτα ενδείξεις παρέχουν πληροφορίες, για τους τελευταίους, όσον αφορά τη φύση του οικείου προϊόντος, παρόμοιες προς εκείνες που παρέχει η επιβλητέα από το νόμο ονομασία.

2) Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να προβεί στις απαραίτητες πραγματικές εκτιμήσεις προς διαπίστωση της υπάρξεως ή μη μιας τέτοιας ομοιότητας.

Pescatore Koopmans Mackenzie Stuart O'Keeffe

Bosco Touffait Due

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Δεκεμβρίου 1980.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο προεδρεύων
P. Pescatore
πρόεδρος του δευτέρου τμήματος